

Varför skjutsar föräldrar sina barn?

Dr. Sonja Forward
sonja.forward@vti.se

Målgruppens föreställningar

- För mycket trafik
- Otryggt
- Barnen upplevs som omogna och kan inte hantera trafiken själva

“om du släpper dina barn så kan du kanske anses som lite oansvarig eller så här... ska du vara en ansvarstagande förälder ska du ha koll på ditt barn”

<https://www.ltu.se/research/subjects/fysioterapi/Forskningsprojekt/Aktiva-skoltransporter-1.176420>

Målgruppens föreställningar

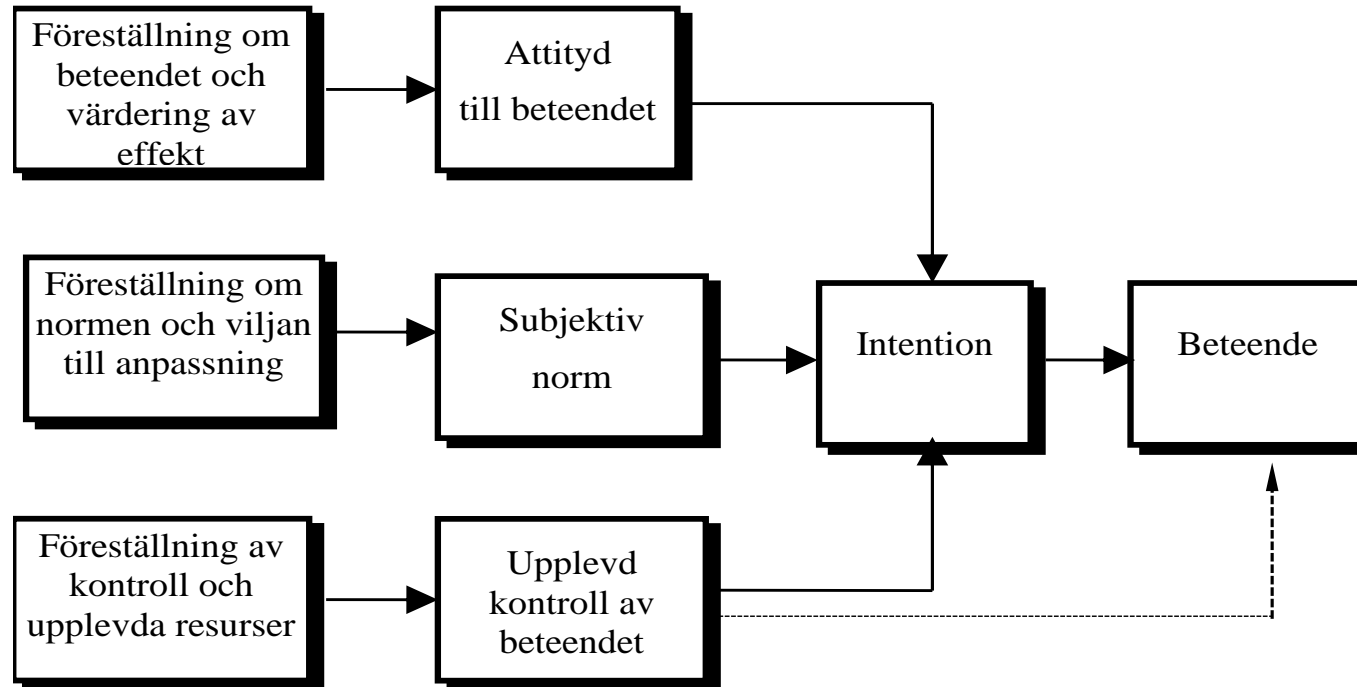
Andra skäl till varför man skjutsar:

Bekvämlighet

Ett lyckat program

1. Specificera målbeteendet
2. Utforska målgruppens viktiga föreställningar
3. Utforma programmet
4. Utvärdera resultatet

Theory of planned behaviour

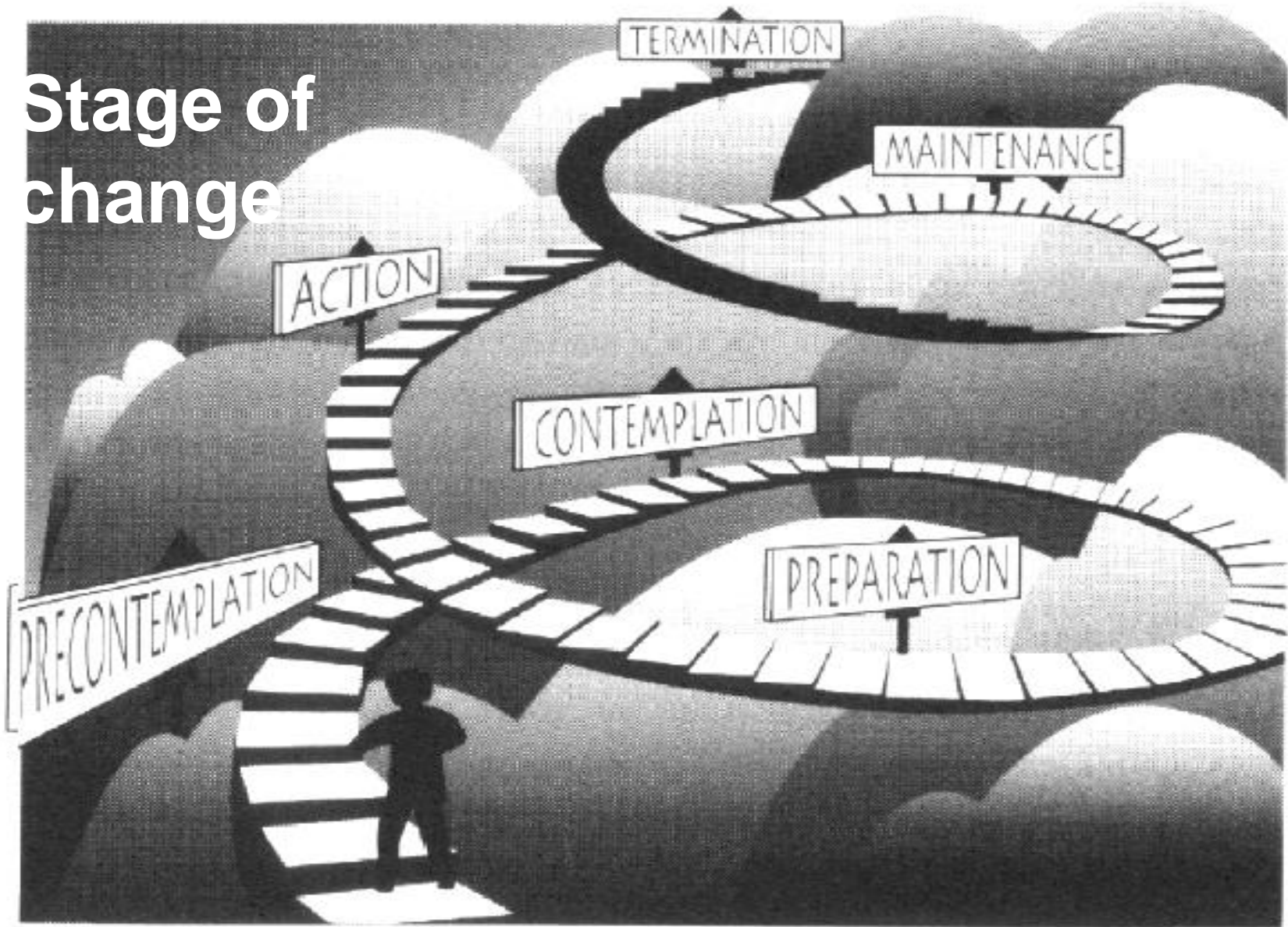

Ajzen, I. (1991): The theory of planned behavior. *Organizational Behavior and Human Decision Processes*, 50, 179-211.

Extra text som förklarar Theory of planned behavior

Theory of planned behaviour (TPB) är en teori som använts för att förklara vad som påverkar val av transporter. Figuren visar att attityd, subjektiv norm och upplevd kontroll individens påverkar intention att agera. Intentionen och upplevd kontroll påverkar i sin tur beteendet. *Attityden* är ett uttryck för individens värdering av vilka konsekvenser ett speciellt handlade skulle få. Den *subjektiva normen* mäter en form av grupstryck och beskriver hur andra skulle reagera om beteendet utfördes. I detta sammanhang är det viktigt att påpeka att den inte mäter hur andra faktiskt skulle reagera utan istället vad individen tror. *Upplevd kontroll av beteendet* är den subjektiva upplevelsen av den egna förmågan att bemästra situationen och inte den faktiska. Denna kan vara baserad på tidigare erfarenheter, egna eller andras. Dessa variabler är definierade som tre oberoende funktioner, som var och en för sig i olika grad påverkar intentionen. I figuren visar den streckade linjen mellan upplevd kontroll av beteendet och beteende att sambandet kan vara antingen direkt eller indirekt beroende på graden av kontroll. Då kontrollen är låg styrs personen i mindre grad av sina intentioner vilket i sin tur innebär att denna brist på kontroll har en direkt effekt på beteendet.

Stage of change

Prochaska, J. O., & DiClemente, C. C. (1983). Stages and processes of self-change of smoking. Toward an integrative model of change. *Journal of Consulting and Clinical Psychology*, 51, 390-395.

Extra text som förklarar Stage of change

I det *förmedvetna* stadiet finns inte någon medvetenhet kring att ens eget beteende är ett problem och inga funderingar på att förändra beteendet. I det andra stadiet, *begrundande*, uppfattas visserligen fördelar med ett förändrat beteende även om nackdelarna fortfarande överväger. I det tredje stadiet, *förberedelse*, har individen beslutat sig för att genomföra förändringen och han/hon testar också det nya beteendet. För de individer som kommit till det fjärde stadiet, *handling*, utförs det nya beteendet. I det femte stadiet har det nya beteendet pågått en längre tid och individen *vidmakthåller* då beteendet. I enlighet med modellen går det därmed att placera in individer i olika stadier för att bättre förstå hur långt individer har kommit i sin process att förändra sitt beteende. Modellen har framförallt använts för att förklara hur beteenden kan bli mer hälsosamma men har även tillämpats i relation till resbeteenden, exempelvis för att förklara övergången från bil till användning av kollektiva färdmedel (se Bamberg, 2007).

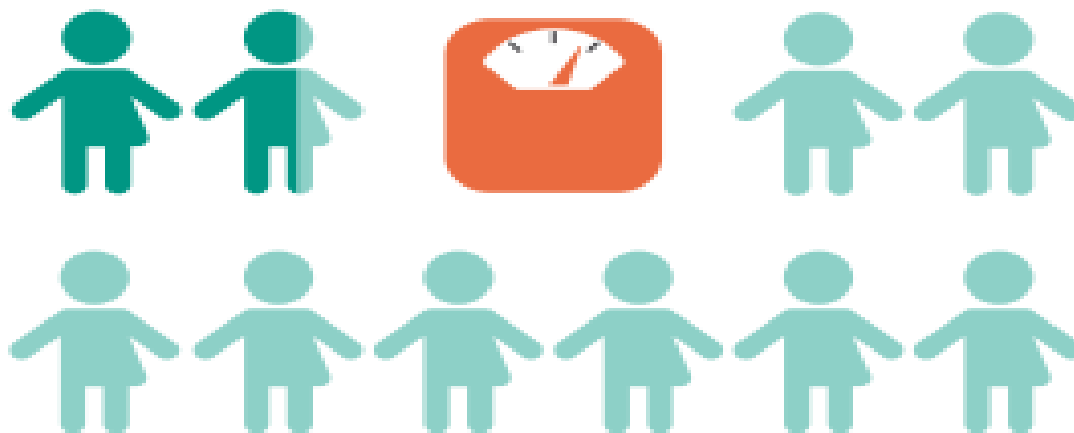
Budskapet - Fyra villkor

1. Otillfredsställelse med det egna synsättet
2. Förståelse (tydligt och klart)
3. Trovärdigt
4. Attraktivt

Föräldrars roll

- Föräldrar påverkar barns hälsa mer än andra.
- Föräldrar spelar en viktig roll för att få barnen mera fysiskt aktiva.

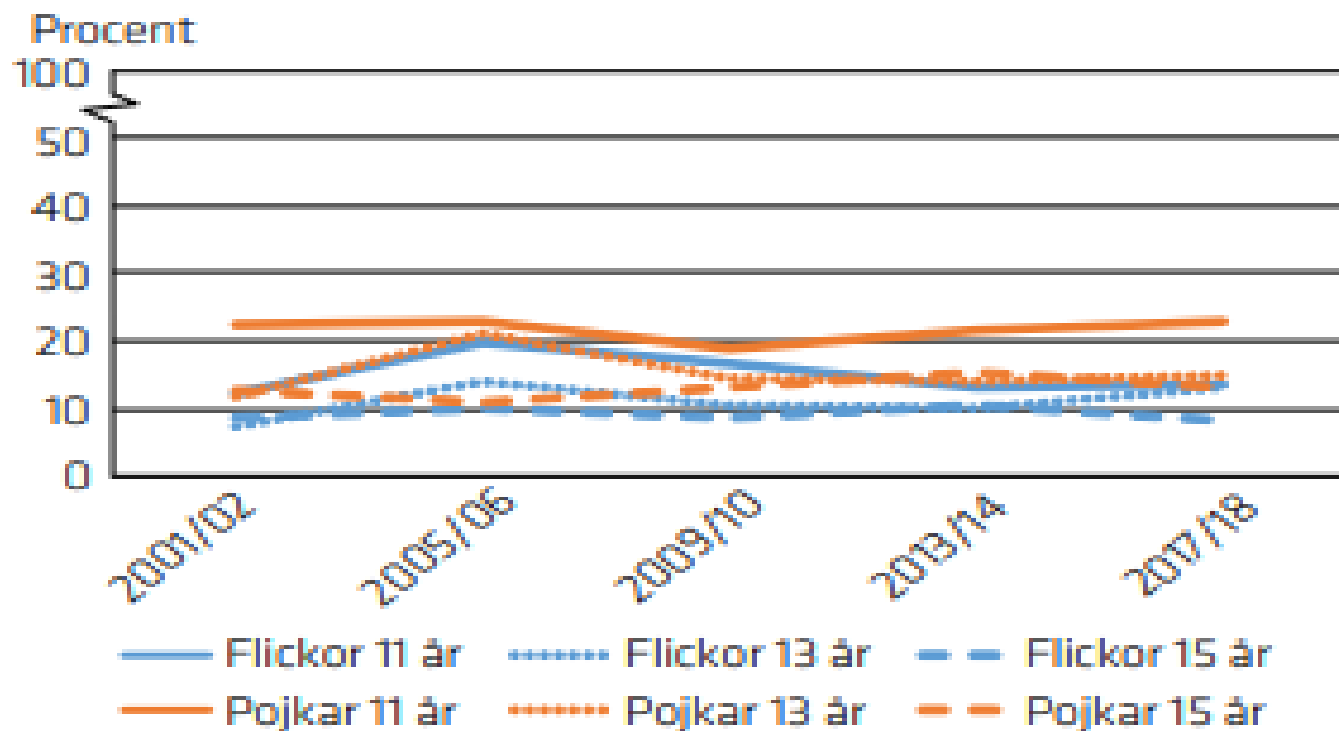
Övervikt och fetma bland barn

18% av barn i åldrarna 6-9 år har övervikt eller fetma

Data över längd och vikt från åtta kommuner för skolåret 2015/2016 (WHO COS).
IsoBMI enligt IOTF (International Obesity Task Force).

Andel (i procent) flickor och pojkar i respektive ålder som uppger att de varit fysiskt aktiva i sammanlagt minst en timme om dagen under de senaste sju dagarna, 2001/02–2017/18

Inaktivitet

67 procent för 11-åringar

75 procent för 15-åringarna

Andelen barn som cyklar till skolan har minskat med 48 procent från 1995 till 2014

Jämfört med de nordiska länderna rör sig barn i Sverige mindre

Källa: Skolbarns hälsovanor, Folkhälsomyndigheten

Barnfetma

Barn med fetma utvecklar:

Insulinresistens, blodfettrubbningar och leverpåverkan.

Är allvarlig för den framtida hälsan:

Påverkar medellivslängden negativt

Större chans att utveckla cancer

[http://www.e-boris.se/barnfetma/om-barnfetma/;](http://www.e-boris.se/barnfetma/om-barnfetma/)

<https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pubmed/17503878>

Miljö och hälsoeffekter

Utsläpp av små partiklar ökar risken för bland annat hjärt- och kärlsjukdomar, respiratoriska sjukdomar (tex Astma och lungsjukdomar) och sjukdomar i det centrala nervsystemet

Kväveoxider, NO_x

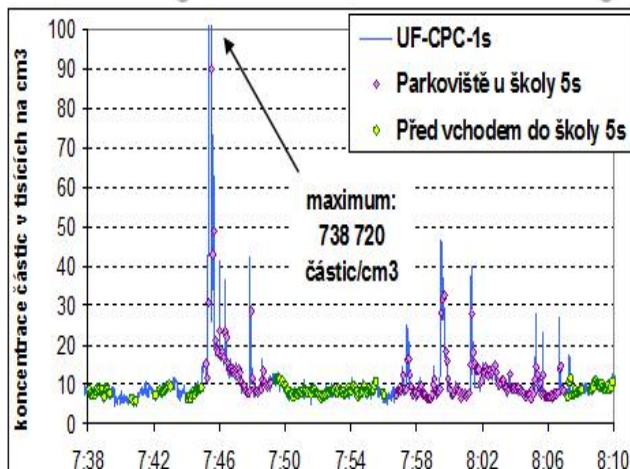
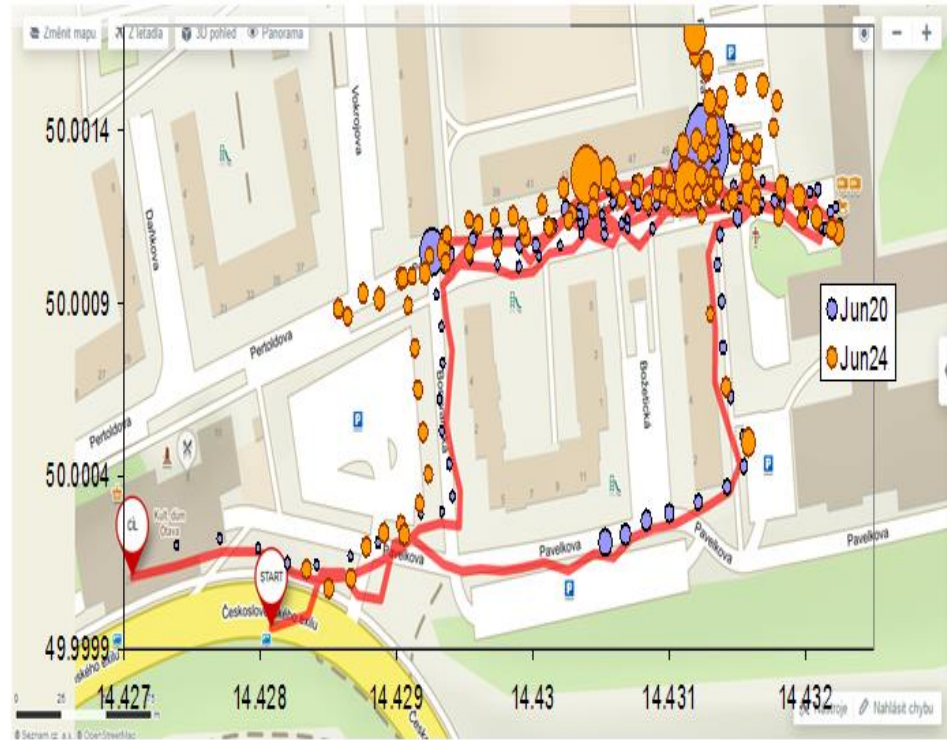
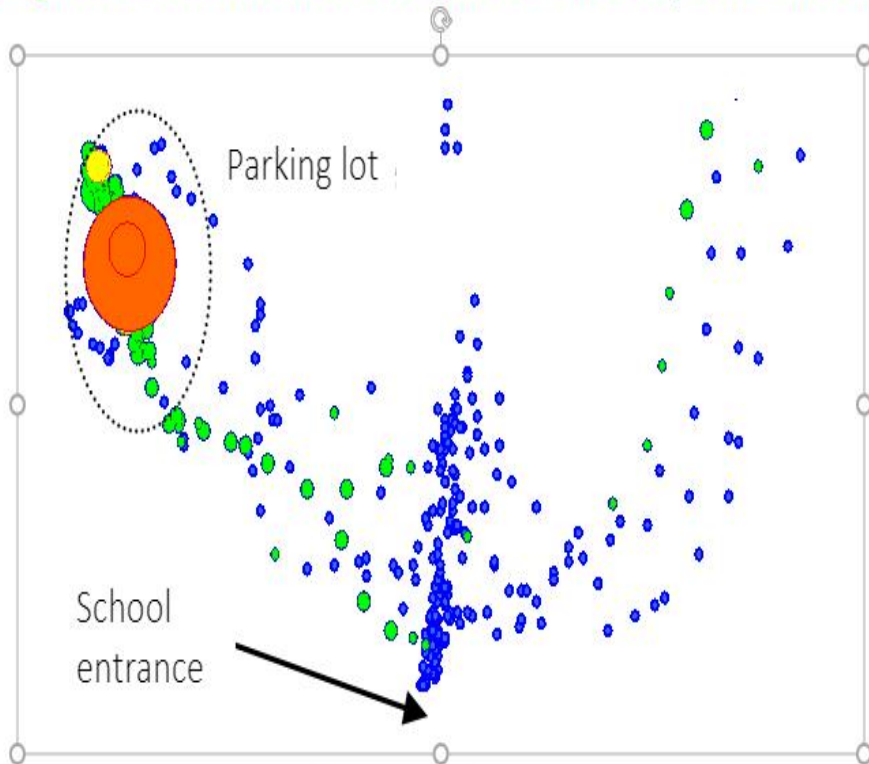
School science project: Nanoparticles in and around the school

2015 trial with EEPs and CPC:

Highest concentrations are where cars drop off children, very high peaks due to high emitters.

uCARE

You Can Always Reduce Emissions
because you care

Trafik utanför skolor – initiativ i Norge

Information spreds i den lokala tidningen och av en politiker som pekade på att bilarna utgör en fara för barnen. I Bergen ingår 77 skolor.

<file:///C:/Users/SForward/Work%20Folders/Documents/artiklar/Oslo%20experiments%20with%20car%20free%20%E2%80%98heart%20zones%E2%80%99%20around%20schools%20%20Eltis.html>

Upplägg

Åk 2 (höst) och åk 5 (vinter)

Utskick från Region Norrbotten

Föräldramöte (muntligt och film)

Teman: Hälsa, Trafiksäkerhet, Miljöpåverkan

AST under 4-6 veckor integrerad med pedagogiska teman
Information från dessa uppdrag integreras i den ordinarie undervisningen.

www.ltu.se/aktivaskoltransporter;

<https://www.ltu.se/research/subjects/fysioterapi/Forskningsprojekt/Aktivaskoltransporter-1.176420>

Resultat från de första studierna

Gamification, en framgångsfaktor

- Uppdrag och nivåer
- Mätande och belöningar (poängsamling)

Ytterligare vinster:

- Samhörighet
- Förändrade attityder och beteende hos föräldrarna
- "mindre kryp i benen"
- Ökad koncentration
- Redo att lära

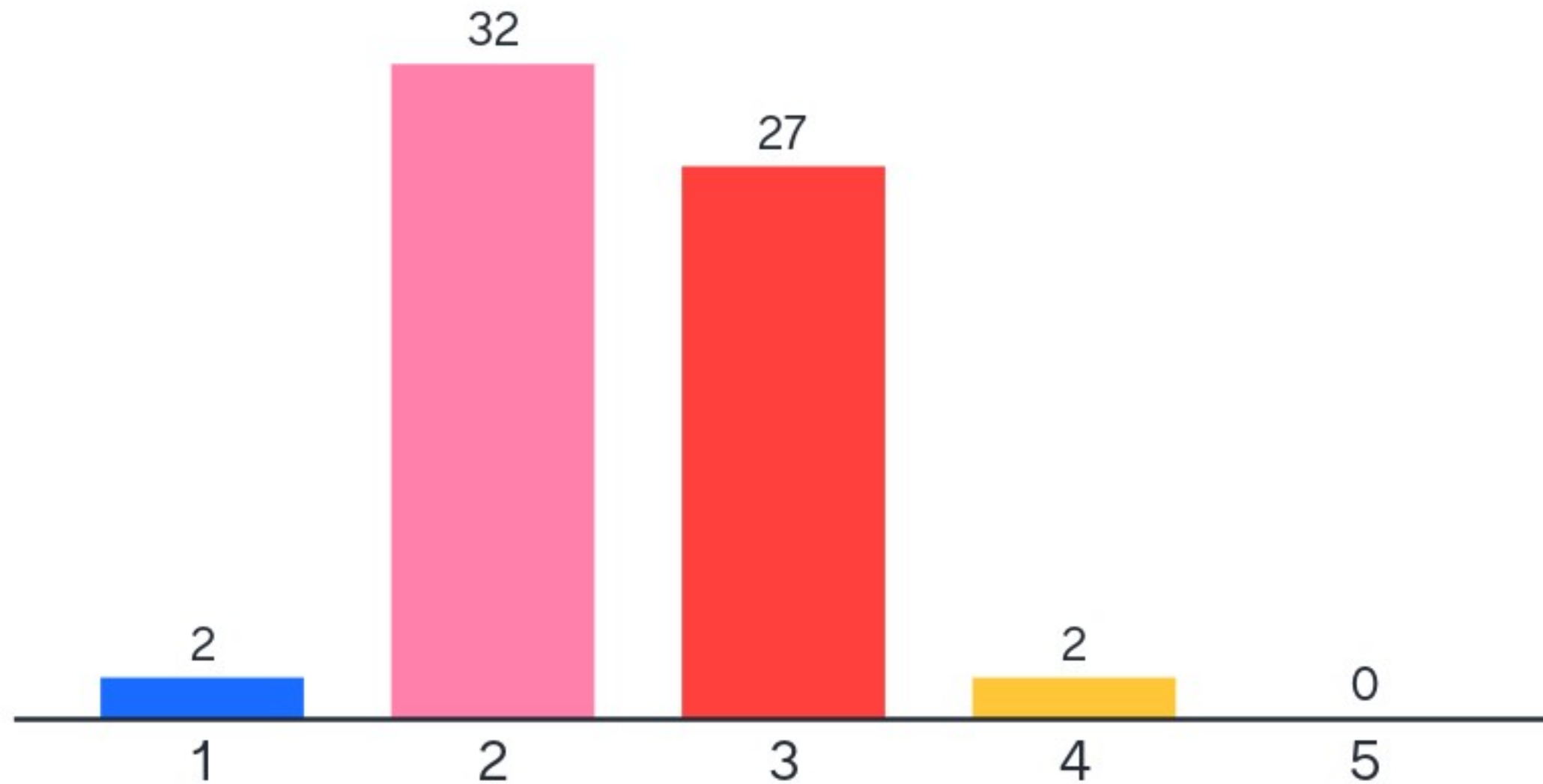
Slutsatser

- Synliggör problemet
- Identifiera motivet bakom handlingen
- Lyft fram goda exemplen
- Skapa en social norm för det goda
- Ta deras eventuella oro på allvar och åtgärda det som behövs
- Försök att vara beredd på att bemöta motargument
- Öka möjligheterna, gör det lättare att handla rätt
- Låt föräldrarna vara med i arbetet

TACK

Hur villiga tror du att föräldrar är att ställa om sitt resande? (1= ovilliga, 5= mycket villiga)

Hur villiga tror du att rektorer och skola är att samarbeta kring de här frågorna? (1= ovilliga, 5= mycket villiga)

